

Wpływ urządzeń cyfrowych na rozwój mowy dziecka

Najnowsze technologie nie są obojętne dla rozwoju dziecka. Zdaniem naukowców urządzenia cyfrowe – telewizor, komputer, tablet, telefony komórkowe oraz zabawki dźwiękowe mają istotny oddźwięk w rozwoju neurobiologicznym dziecka.

„Współczesne dzieci mają nie tylko odmienne warunki życia, ale także inaczej ustrukturuowany mózg. Zbyt długie oglądanie telewizji, korzystanie z gier komputerowych wpływa na kształtowanie się połączeń nerwowych, szczególnie w płacie czołowym (odpowiedzialnym za myślenie). Przy zalewie informacji mózg dziecka nie może działać efektywnie.” – J. Cieszyńska (B. Pilawska, Rozmowa z prof. Jagodą Cieszyńską – Odkryć radość uczenia się, Kraków, 2014).

Powtarzające się sygnały dochodzące z urządzeń nie pozwalają dziecku na słuchanie mowy. Ośrodki słuchowe w prawej półkuli mózgu, które specjalizują się w odbiorze dźwięków niewerbalnych, blokują odbiór przekazów językowych. Mózg uczy się ignorować je. Dziecko nie obcuje z drugą osobą. Bezpośrednia relacja ludzi gwarantuje interakcję komunikacyjną. Malec nie patrzy na twarz osoby mówiącej, nie wsłuchuje się w melodię, barwę jej głosu, nie pojawia się dialog. Kiedy dorośli nazywają, opowiadają, pokazują, komentują dźwięki mowy stają się symboliczne.

„Cyfrowa demencja” to określenie, którego użył niemiecki psychiatra i neurobiolog Manfred Spitzer. Jego zdaniem istnieje wiele niekorzystnych skutków niekontrolowanego używania mediów cyfrowych. Symptomy fizyczne, jak i psychiczne są niebezpieczne dla dzieci z uwagi na plastyczność mózgu. Wymienia m. in. trudności w samodzielnym myśleniu, zubożenie zdolności komunikacyjnych i myślenia abstrakcyjnego, zaburzenia pamięci oraz orientacji przestrzennej. Cyfrowe urządzenia powodują efekt trwałego lub częściowego rozkojarzenia uwagi. Spitzer referuje ponadto badania amerykańskie, których wyniki pokazały, że dzieci korzystające z kanałów telewizyjnych dla dzieci oraz DVD dla niemowląt miały opóźniony rozwój mowy.

Używanie nowych technologii jest związane z przeorganizowaniem życia społecznego. Pojawiły się liczne publikacje dotyczące opisywanego zjawiska. W poradnikach dla rodziców poruszane są kwestie, by nie używać urządzeń cyfrowych jako opiekunki. W wielu domach telewizor włączony jest cały czas. Telefony służą jako uspokajacze, przekierowanie uwagi podczas jedzenia, nagradzanie. Sugeruje się uczyć dzieci odpowiedzialnego traktowania technologii jako źródła wiedzy. Zachęcanie dziecka do

różnych aktywności, np. zabaw na świeżym powietrzu, podejmowania i stwarzania sytuacji komunikacyjnych. Dlatego też w zaleceniach logopedycznych często rodzice znajdą porady, by ograniczyć użycie nowoczesnych technologii, w tym z urządzeń mobilnych.

Urszula Kurek
logopeda

Literatura:

J. Cieszyńska, Metoda krakowska wobec zaburzeń rozwoju dzieci, Kraków, 2013

M. Spitzer, Cyfrowa demencja, 2012

K. Martynowska, Nowoczesne technologie a nasze dzieci. Poradnik dla rodziców. Co każdy rodzic powinien wiedzieć na temat korzystania przez dziecko z nowoczesnych technologii, 2018